

Karlsmindegården (tidligere Højvang)

matr.nr. 2d og 9b Vandel

Før 1853

Gården er udstykket fra matrikel nummer 2a af Vandel, Lindegaard før 1853 til Thomas Hansen. Han har sandsynligvis bygget den og drevet den med sine ca. 12,5 hektar, til han i 1853 solgte den til Ole Pedersen. Gården var sat til hartkorn 2 skp. 3 fjk. 2 ½ alb. Der skulle ikke svares konge- korn- og kvægtiende af ejendommen.

1853

Ole Pedersen

Skøde fra Thomas Hansen til Ole Pedersen fra 26. juli 1853.

Folketælling 1855:

Ole Pedersen 53 år, enkemand fra Højen ved Vejle, Husbond.

Hans børn:

Kirstine Olesen 24 år

Ane Marie Olesen 12 år

Mariane Olesen 9 år

1859

Niels Nielsen

Skøde fra Ole Pedersen til Niels Nielsen, 21. juli 1859 (Matr. nr. 12)

Niels Nielsen købte ejendommen af sin svigerfar.

Folketælling 1860:

Niels Nielsen 36 år, født i Ødsted Sogn, søn af Niels Jacobsen, Husmand, Træskomand, Husfader
Kirsten Olesen 29 år, født i Højen Sogn, hans

kone

Ane Nielsen 1 år, født i Randbøl Sogn, deres datter

Ole Pedersen 58 år, enkemand, forsørges af familien

Ane Marie Olesen 18 år, ugift, født i Højen Sogn, hans datter

Mariane Olesen 14 år, ugift, født i Højen Sogn, hans datter

Ved folketællingen i 1870 er tilkommet et barn mere

Niels Nielsen 9 år, samt

Jacob Langeligt? 70 år, født her i sognet, logerende, ugift fattiglem

Ved folketællingen i 1890 er følgende til stede på ejendommen:

Niels Nielsen

Kirsten Nielsen (Olesen)

Niels Nielsen 29 år, ugift søn

Den 3. april 1891 døde Niels Nielsen, 66 år. Begravet på Randbøl Kirkegård.

1895

Kirsten Olsen

Enke efter Niels Nielsen.

Skifteretsattest for aftægt for Niels Nielsens enke Kirstine Olsen med kirketiende 4. juli 1895.

1895

Niels Nielsen

Søn af Kirsten Olsen og Niels Nielsen.

Skøde fra Kirsten Olsen til Niels Nielsen 22. juli 1895.

Folketælling 1901 og 1906:

Niels Nielsen født 9/10 1860 i Randbøl, vejmand og husbond

Berteline Nielsen født Poulsen 15/11 1864 i
Nørup, husmoder
Deres børn:
Ane Marie Nielsen født 7/1 1891
Nielsine Kirstine Nielsen født 16/3 1893
Poul Andreas Nielsen født 7/12 1895
Kristine Olesen født 12/12 1831 i Højen Sogn
ved Vejle, slægtning på aftægt.
(Niels Nielsens mor).
Den 21. december 1911 til købte Niels Nielsen
matrikel nr. 2r af Vandel med kirketiende af
Peder Mogensen Pedersen.
Niels Nielsen døde 2/3 1924, 63 år. Han ligger
begravet på Randbøl Kirkegård.
1924
Berteline Nielsen
Enke efter Niels Nielsen
Berteline Nielsen drev umiddelbart
ejendommen videre, men det formelle blev
siden ordnet således:
Skifteretsattest som adkomst til 2d, 2r og 9b af
Vandel for hensiddende i uskiftet bo,
hensiddende enke Berteline Nielsen, født
Poulsen. 29. november 1930.
Af folketællingen i 1930 fremgår følgende
beboere på matrikel 9b af Vandel:
Berteline Nielsen født 15/11 1864 i Nørup,
husmoder, landbruger
Nielsine Krestine Nielsen født 16/3 1893 i
Randbøl Sogn, hjemmевærende
(Berteline og Niels Nielsens datter).
Gården Højvang havde på dette tidspunkt
været i familiens eje i 77 år.

Højvang 1924.

Fotoet er stillet til rådighed af pens. Major P.E. Christensen, som i mange år havde sit daglige arbejde i dette stuehus.

1932

Marinus Jensen

(oplysninger savnes)

1935

Ejnar Børge Antonsen

I Børge Antonsens tid var gården Højvang på ca. 12 hektar med bygninger i tre længer. Stuehus med cementtagsten mod vest ved indkørslen til gårdspladsen. Hestestald og lade mod syd og ko- og svinestald mod øst. Nogle få meter fra disse bygninger stod et mindre hønsehus mod syd. Alt var hvidkalket. Børge Antonsen var født 2/9 1905 som søn af gårdejer Thomas Antonsen og hustru Johanne Marie Danielsen fra gården Søgaard i Daldover ud af den familie, som ejer gården i dag. Hans hustru Ida født 30/10 1912 i Randbøl Sogn, var datter af Julius Jensen født 26/9 1885 i Bredsten Sogn og hustru Signe Jensen født 23/6 1882 i Strandby. Idas forældre ejede "den gamle skole" matr. nr. 1g af Guldbergsminde, Frederikshaab. De blev gift i januar 1934. Inden de flyttede til Vandel, havde de boet nogle få år på en ejendom i Vork. Parret fik fire børn: Thomas, Henning, Grethe, (er sygeplejerske og bor på Fyn) og Asta.

Børge Antonsen og datteren Grethe morer sig i haven på Søgaard, Daldover.

Foto stillet til rådighed af Tage Antonsen, Vandel, tidligere Søgaard, Daldover.

Grethe foran Daldover sø.

Foto stillet til rådighed af Tage Antonsen.

Da familien måtte flytte på grund af besættelsen, flyttede de til en ejendom i Bindeballe på vejen ned mod Baaskjær. I 1948 da tilbagekøbsretten til Højvang blev annulleret, flyttede de til Frederikshaab matr. nr. 10b af Frederikshaab, for til sidst at bygge hus på Springbjergvej i Frederikshåb. Børge Antonsens broder Aksel Antonsen ejede også en ejendom, som blev beslaglagt af tyskerne. Det var den vestlige af de to ejendomme, der lå ved den lille dam i Hofmannsfeldt, matrikel nr. 2a af Hofmannsfeldt, som han købte i 1935.

Kristian Iversen, Vandel har fortalt en lille episode om Børge Antonsen:

Børge Antonsen var handelsmand. Handlede med kreaturer, heste og hvad der faldt sig for. De drev gården med kun én hest, dog

suppleret med en handelshest ind imellem. De havde kun 3-4 køer.

Kristian Iversen fortæller videre, at en gang var Ida og Børge på besøg hos Kristians forældre på "Vingely", hvor de snakkede om løst og fast. Børge var lidt stor i slaget på spørgsmålet om, hvad han skulle lave næste dag. Jo, han skulle ud at handle.

Vel skal du ej, sagde Ida, for vi skal køre møg ud.

Ganske rigtigt. Næste morgen sås Ida stå i møddingen og læsse møget, medens Børge kørte møgvognen i marken og læssede af.

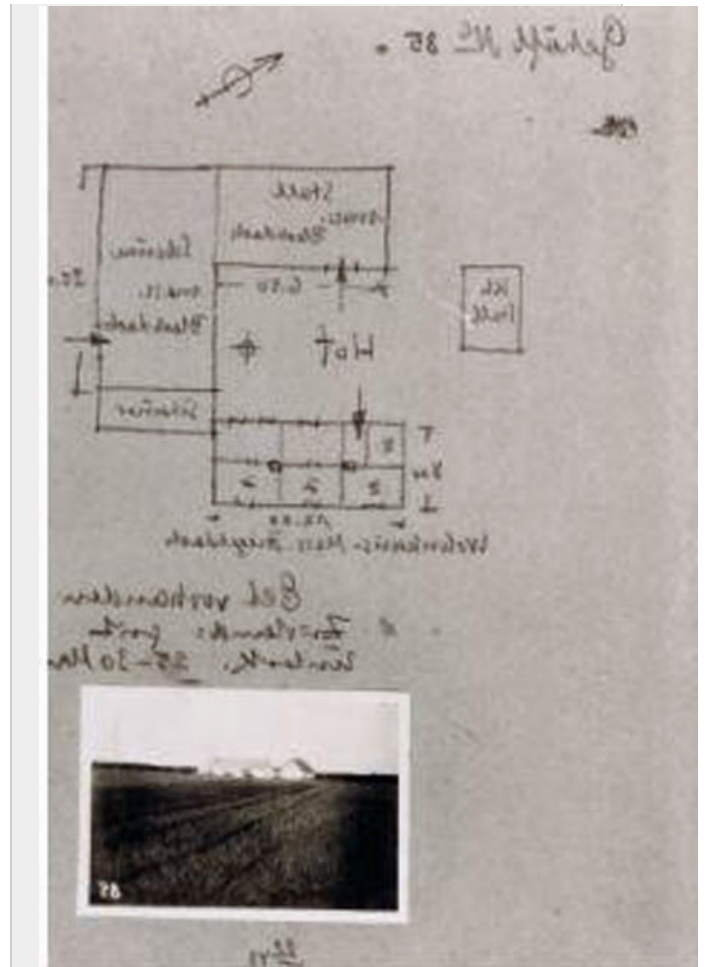
Ved årsskiftet 1943-44 beslaglagdes ejendommen til brug for den kommende tyske flyveplads syd for Vandel. Der foreligger ingen papirer fra denne proces vedrørende denne ejendom, men beslaglæggelsen har sikkert fulgt samme mønster som de øvrige mange lignende sager i området.

Ejnar Børge Antonsen fik udbetalt 42.980 kr. for ejendommen med sine 126810 kvadratmeter jordtilliggende.

Gården blev tildelt tysk nr. 85.

Stellvertretende Baurat Hermann Sülings foto af Højvang set fra syd 1944

Gehöft no: 35 af Baurat Hermann Suling

1944-45

Højvang ombygges.

I løbet af 1944-45 ombyggedes Højvang med henblik på større landbrugsdrift.

Stuehuset fik tilbygget 7,5 kvadratmeter med eternittag, så det kom til at indeholde 7½ værelser med køkken og entre.

Laden blev ombygget til at rumme 19 heste.

Kostalden omlavet til svin over det hele.

Der blev opført en ny kostald med plads til 48 køer mod vest og bygget en ny lade til

nordsiden. Begge bygninger fik bliktag. Hertil kom en separat smedie- og værkstedbygning mod øst med tag af cementtagsten. I

nordenden af denne bygning var der kornmagasin og kværnrum med både

almindelig kværn til svinefoder og en valse til

hestefoder. Det hele opført i symmetri med de eksisterende bygninger, men spejlvendt. Der noteredes ved krigens afslutning, at haven var velholdt og at der på marken fandtes en kanonstilling og skyttegrav.

Luftfoto fra 1945. Karlsmindegaarden øverst i midten. Bemærk tilbygningerne mod nord.

*Gårdens placering ved Vandel omkring 1950,
her under navnet Karlsminde.*

1945

Karl Kaspersen

Karl Kaspersen var i 1945 ansat som leder af Frederikshåb Statsungdomslejr, som lå på gården Karolinesynde øst for Randbøl Hede. Han blev da tilbudt en stilling af Statens Jordlovsudvalg som inspektør for landbrugsdriften på de landbrugsarealer, som

var overtaget af Staten efter at tyskerne havde rømmet flyvepladsen ved Vandel. Der var tale om i alt 352300 tønder land under plov.

Karl Kaspersen var født på Wedelsborg 2/8

1905, hvor hans far var skovfoged.

Hans kone Elna kom fra Skovgyden ved

Fruens Bøge ved Odense og var født 11/7 1907.

Forinden Karl Kaspersen kom til Frederikshåb, havde han bl.a. været forvalter på Egeskov Gods, hvor ægteparrets søn Ib Kaspersen blev født 11/6 1938. Men hans allerførste sted som forvalter var på Schelenborg Gods på Nordøstfyn. Han var da kun 21 år.

Han kom senere til institutionen Renbæk i Sønderjylland og til Møgelkjær ved Horsens.

Begge steder bestyrede han landbruget.

Elna og Karl Kaspersen i 1973.

Sønnen Ib Kaspersen og hans hustru Ingrid bor i Bredal ved Vejle. De blev gift i 1961 og Ingrid Kaspersen kom fra Hemmet ved Ringkøbing Fjord.

Ib Kaspersen har besøgt Randbøl Sogns Lokalkarkiv for at fortælle om tiden i Vandel på Karlsmindegården. Tak til Ib Kaspersen for dette bidrag.

Ib Kaspersen fortæller, at han var med da

faderen skulle op at se på forholdene i Vandel.
De kørte i jumpe (tohjulet hestevogn) op til mødestedet på Lindegaard i Vandel. Her ventede 6-8 tyske officerer på gårdspladsen i langskaffede støvler og ridebukser. De klappede hælene sammen i deres hilsen til Karl Kaspersen, husker Ib.
Familien boede på Lindegaard de første par år i Vandel. Overfor Lindegaarden lå Dr. Thomsens hus. Her kom de ofte, for her boede englænderne og de havde bl.a. megen chokolade. Der fortælles også, at englænderne og tyskerne, som her boede tæt sammen, holdt fælles sammenkomster indtil de tyske officerer rejste hjem.
Ib husker også, at missionshuset var i brug som køkken og våbenhus for tyskerne. Huset var i øvrigt forlænget betydeligt i den anledning. Et rum var helt fyldt med tyske stålhelme. De blev flyttet ned i Thorvald Mogensens hus på hjørnet af Randbølvej i en såkaldt fjedervogn (hestevogn).
På Kommandantskabet, som havde til huse i det tidligere alderdomshjem, residerede kommandanten for flyvepladsen, Fra 1946 var dette navnkundige Ritmester Zeilau, som Kaspersens kom en del sammen med. Han fungerede som flyvepladsens kommandant indtil udgangen af januar måned 1956, hvor han blev pensioneret som 70-årig. Han havde fødselsdag den 18. januar. Han afløstes af Hummelgaard.
Lindegaard.
Karl Kaspersen blev ansat fra den 1/10 1945 af Statens Jordlovsudvalg som inspektør for landbrugsdriften af de næsten 80 ejendomme og de tilhørende landbrugsarealer, som lå på flyvepladsområdet, som tyskerne havde etableret. Fhv. folketingsmand Larsen Bjerre fra Statens Jordlovsudvalg var tilsynsførende. Tyskerne var allerede gået i gang med at drive

landbruget i området, hvilket skete fra Lindegaard, som blev benævnt Centralgården med tysk nummer 255. Her stod en besætning på 30 køer og nogle svin. Der blev bygget en ny stor svinestald med 20 svinestier. Efter den tids forhold en meget stor stald. Den kostede 350.000 kr. at bygge, hvilket var mange penge. Der siges, at hvis en privatmand havde bygget en tilsvarende stald, ville den kun have kostet 50.000 kr. Stalden kom aldrig i brug under krigen, fordi den tyske oberst forhindrede det. Han var bange for, at englænderne ville bombe den.
Svinestalden blev brudt ned omkring 1950 af Lindegaards ejer Hans Nissen, dog undtaget den østlige ende, som blev anvendt til kalvestald.
Allerede inden beboerne i området havde rømmet de beslaglagte ejendomme, havde tyskerne i sinde, at drive landbrugene videre. En tysk Ritmester Brix blev bestyrer for denne landbrugsdrift. Han boede på Rygbjerggaard, i øvrigt så tidligt, at ejeren Signe Sørensen endnu boede på gården. Siden flyttede han op på centralgården, tysk nr. 255, som de kaldte Lindegaard og drev det samlede landbrug herfra indtil kapitulationen. Ritmester Brix blev dog i landet til 1947. Der siges om ham, at han var en meget flink mand
Efter kapitulationen den 4. maj 1945 blev landbrugsejendommene på flyvepladsen lagt ind under Indenrigsministeriet, som gennem amtet drev landbruget videre. Der blev ansat en landbrugsleder, sognefoged Niels Mikkelsen fra Bindeballe, som imidlertid senere blev fjernet af modstandsbevægelsen. Han flyttede derefter til Løgumkloster
Herefter overtog Statens Jordlovsudvalg driften af de store arealer og Karl Kaspersen kom ind i billedet.
Med overskriften "Hvor Jordlovsudvalget driver Danmarks største Landbrugsbedrift" skriver

avisen Demokraten den 19. juli 1946, at de 80 gårde, som blev overtaget af tyskerne til anlæg af Vandel Flyveplads nu drives af Jordlovsudvalget. Der fortsættes med at fremhæve, at avlen på flyvepladsen i år står i mandshøjde med tunge aks, som lover en gylden høst.

Det store landbrug drives fra 7 gårde, hvor der er ansat forvaltere, som igen har folk under sig. I alt er der i dag beskæftiget 110 mand i den store landbrugsbedrift. Der drives i alt et landbrugsareal på 3500 tdr. land fra de 7 gårde. Heraf er 2000 tdr. land tilsået med korn, 250 med lupiner, 50 med sennep, 250 med kartofler, 200 med roer, mens resten, ca. 700 tdr. land er græsmarker. Man regner med, at der i år kan avles 23.000 tdr. korn, 15.000 tdr. kartofler og man regner med at sælge for 50.000 kr. lupiner og for 15.000 kr. sennep.

Til at gøre arbejdet i marken råder man over 128 heste samt 5 nyindkøbte Fordson traktorer med jernhjul. Til tærskning af avlen råder man over 2 store 48 tommer tærskværker. Den øvrige besætning består af 300 kreaturer, 170 svin og 250 får, som netop er indkøbt. Det er sket efter forhandling med de militære myndigheder, idet det er af betydning, at græsset holdes nede på landingspladsen. Den store fåreflok græsser nu på det uhyre store område, som landingspladsen udgør. Der er ansat en fårehyrde til at have opsyn med fårene. Han får kvarter i tyskernes tidligere brandstation, hvor der i udhusene bliver folde til fårene.

Vejle Amts Folkeblad havde samme dag en næsten enslydende artikel om landbruget på Vandel Flyveplads.

Ib Kaspersen har gemt disse og andre avisudklip fra hans og forældrenes tid i Vandel.

Kopi af avisudklippene findes på Lokalarkivet i Vandel.

Lørdag den 20. Juli 1946

Danmarks største Landbrug er en Mønsterbedrift

Der er udført et kæmpemæssigt Arbejde med Arealerne ved Vandel Flyveplads

* Vejle, Fredag (Privat) FJORK overtog Statens Jordlovsudvalg Driftens af Landbruget ved Vandel Flyveplads, som i sin Tid blev anlagt af Tyskerne, og en Arbejdsstyrke paa 110 Mand og 1 Forvaltere har siden under Ledelse af Inspektør Karstensen gjort et kæmpemæssigt Stykke Arbejde, der er resultatet i, at man i Dag kan bruge Ordet Mønsterlandbrug om den Bedrift, der ved Overtagelsen efter Tyskernes Hærgen nærmest saa forfærdelig ud.

Landbruget omfatter 3500 Tender Land, 128 Heste, 300 Kreaturer, 170 Svin, 250 Får, 2 Traktorer og 2 Stk. 48" Tærskværker. Det ventes, at Hestudbyttet vil blive 10-11 Fuld for Kornets Vedkomende, hvilket efter gamle Vandelboernes Udsagn skulde være det højeste, der nogensinde har været opnået paa disse lette Jorder.

Hver Gaard drives for sig; Skellene er ikke sløffet. Man kunde sikkert have vundet en Del ved det, men har ikke villet. Landbruget er meget veldrevet og vil, naar Kasetes Afgrøde kommer frem, sikkert kunne hvide i sig selv.

Deres Korrespondent har affatt denne Danmarks største Landbrugsbedrift et Besøg, og det er en Fornøjelse at se, hvilken Orden, det nu er bragt i Sagerne. Et Par Eksempler understreger Gyligere, end mange Ord. Betydningen af det Arbejde, der er blevet udført derude. Hovedgaardens 30 Køer gav i Fjor ved Overtagelsen 75 kg Mælk om Dagen uden at være med Kalve. I Dag giver de 400-450 kg Mælk om Dagen, og er alle sjæld Kalve. Hovedgaardens Svinestald kostede i sin Tid, da Tyskerne byggede den, 300.000 Kr. Den er endda opført for 60.000 Kr. Den er udsat af halvbrændte Sten, hvorfra store Flager efterhaanden er skallet af.

Danmark største Landbrugsbedrift

(Fortsat fra 1. Side).

fuldt udnyttet. I det hele taget drives de store Arealer med samme Nænsomhed som enhver anden dansk Landbruger dyrker sin Jord.

3500 Tdr. Ld. drives fra 7 Gaarde

Det er som nævnt Inspektør Caspersen, der er den daglige Leder. Det store Landbrug drives fra 7 Gaarde, hvor der er ansat Forvaltere, som saa igen har en Del Folk under sig. I alt er der i Dag ansat 110 Mand paa Gaardene, mens der, da Statens Jordlovsudvalg overtog Landbrugsbedrifterne, var 175. Forøvrigt fremhæver Inspektør Caspersen, at man nu har usædvanligt dygtige Forvaltere og Arbejdere, der alle hver især viser stor Interesse for Landbrugsbedrifterne.

Der drives ialt 3500 Tdr. Land fra de 7 Gaarde. Heraf er 2000 Tdr. Land tilsået med Korn, 250 med Lupiner saavel til Modenhed som Ensilage, 50 Tdr. Land med Sennep, 250 Tdr. med Kartofler og 200 med Roer, mens Resten, ca. 700 Tdr. Land, er Græsmarker.

Man regner med, der i Aar kan avles 23.000 Tdr. Korn, 15.000 Tdr. Kartofler, og man ventet at sælge for 50.000 Kr. Lupiner, for 15.000 Kr. Sennep.

Til at gøre Arbejdet paa Markerne har man 128 Heste. Den øvrige Besætning bestaar af 300 Kreaturer, 170 Svin og 250 Faar. Af yderligere Trækraft har man 5 Traktorer. Det kan ogsaa nævnes, at man raader over 2 store 48 Tommer Tærskværker.

Faarene holder Græsset nede paa Flyvepladsen

De 250 Faar er indkøbt i de sidste Dage. Ved Forhandling med Militærmyndighederne er man kommet ind paa, at det var af stor Betydning, at Græsset paa Flyvepladsen blev holdt nede, og dertil er Faarene særdeles gode. Nu gaar de mange Faar spredt over det uhyre store Omraade. Der er ansat en Faarehyrde, som vil faa Kvarter i en stor Bygning, som Tyskerne havde indrettet til Brandstation. Ved Flyvepladsens Landingsbaner er indhegnet en Faarefold, og her driver Faarehyrden Faarene ind ved Hjælp af Hunde, naar der kommer Meddelelse om, at Flyvere kan ventes til Vandel Flyveplads.

I de sidste Dage har man klippet Faarene. Det er den kendte Faareklipper Pedersen fra Gelsted paa Fyn, som er overdraget dette Arbejde. Der er kun faa Erhvervsfaareklippere i Danmark, og Pedersen kan med sin elektriske Klippemaskine præstede at klippe et Faar paa 4 Minutter, end naar Husmanden skal have fat i Haandsaksen og have Familien til at holde Faaret, mens Klippingen staar paa. Man regner med, at Faareavlen i høj Grad vil vise sig at være en lønnende Produktion, selv om Uldpriserne er gaaet betydeligt nedad i den senere Tid.

Hvor Jordlovsudvalget driver Danmarks største Landbrugsbedrift

De 80 Gaarde, som blev overtaget af Tyskerne til Anlæg af Vandel Flyveplads, der i Areal er Nordeuropas største, drives nu af Jordlovsudvalget

Det har været et uhyre Arbejde at faa Gaardene til atter at give normalt Udbytte, men det er lykkedes i Aar

VEJLE

(FRA VOR KORRESPONDENT)

EN 4. MAJ sidste Aar var det uigenkaldeligt forbi med Tyskernes Herredamme i Landbyen Vandel mellem Vejle og Grindsted, hvor Tyskerne foruden hele Landbyen havde eksproprieret 80 Gaarde til Anlæg af en Kampflyveplads, der strækker sig over 7000 Tdr. Land og dermed er Nordeuropas største Flyvepladsomraade. Saavel Byens Indbyggere som Gaardenes Ejere maatte forlade den Egn, hvor mange af dem var født. Kun et Par Aar varede Tyskernes Herredamme, men længe nok til, at de naaede at faa Byen og Omegnen skamferet, og samtidig blev ofret i hundredvis af Millioner Kroner paa at udbygge den Flyveplads, som aldrig blev færdig.

I Aar staar der en Avl, som næsten aldrig tidligere set

Forleden havde vi Lejlighed til at aflegge et Besøg paa de mange Landbrugsbedrifter, som nu drives af Statens Jordlovsudvalg med Inspektør Caspersen, den tidligere Forstander paa Frederikshaab Ungdomslejr, som Leder, og med Medlem af Statens Jordlovsudvalg, fhv. Folketingsmand Larsen Bjerre, som Tilsynsmand.

Paa de mange og store Arealer staar i Aar en Avl saa god, som vel aldrig tidligere er set paa disse Egne. Kornet er næsten i Mandsøjde og med store tunge Aks. Det lover en gylden Høst. Aarsagen er naturligvis først og fremmest den rigelige Nedbør, som er en Forudsætning for, at

som igen har Folk under sig. Ialt er der i Dag beskæftiget 110 Mand i den store Landbrugsbedrift, mens der var 175, da Jordlovsudvalget overtog Gaardene. Der drives ialt et Landbrugsareal paa 3500 Tdr. Land fra de 7 Gaarde. Heraf er 2000 Tdr. Land tilsaat med Korn, 250 med Lupiner, 50 med Sennep, 250 med Kartoffler, 200 med Roer, mens Resten, ca. 700 Tdr. Land, er Græsmarker. Man regner med, at der i Aar kan avles 23.000 Tdr. Korn, 15.000 Tdr. Kartoffler, og man regner med at sælge for 50.000 Kr. Lupiner og 15.000 Kr. Sennep. Lykkes dette, vil Landbruget i Aar kunne forrente sig, og der er ingen Tvivl om, at man naar denne Afgrøde, idet man kun har beregnet et Udbytte paa 10-11 Fold af Kornet og 60 Tdr. Kartoffler pr. Td. Land, hvilket er meget lavt sat efter den Avl, der staar i Aar.

Fhv. Folketingsmand Larsen Bjerre fremhæver, at da Jordlovsudvalget sidste Aar overtog Landbruget, var der overalt Svineri til Stede, mens der er Tale om et velordnet Landbrug. Der har dog været Mangel af Udgifter, som ikke findes i en almindelig Landbrugsbedrift. Løbegrave og Tankpæringer har overalt maattet fjernes tillige med Pigtraad, som dækkede store Arealer. Dertil kommer, at Tyskerne har huseret frygteligt paa Gaardene, hvoraf mange er bygget helt om. Udhusene er indrettet til Mandskab. Tyverier har foretaget i et utroligt Omfang. Saa at sige alle Kakkelovne er forsvundet. De er solgt til Produkthandlere i stor Omkreds.

250 Faar holder Græsset nede paa Flyvepladsen

Til at gøre Arbejdet i Marken raader man over 1250 Faar. Den anden

Tyskerne byggede Svinestald til 350.000 Kr.

Da den var færdig, erklærede Obersten, at Stalden ikke maatte bruges

Landbruget i Vandel drives fra Gaard 255, der almindelig benævnes Centralgaarden. Ved denne Gaard har Tyskerne bygget en Kæmpe-svinestald med over 20 store Svinestier, kolossalt skulde det jo være alt, hvad Tyskerne foretog sig. Det blev ingen billig Historie for den danske Nationalbank, idet Stalden havde kostet 350.000 Kr., da den stod færdig, mens den kun vilde have kostet 50.000 Kr., saafremt den var opført af en Privatmand. Det giver jo et lille Indblik i, hvorledes Tyskerne administrerede for andres Penge. Da Bygningen endelig var færdig, mødte den tyske Oberst op og erklærede overfor Landbrugslederen, at der aldrig kunde være Tale om, at Stalden blev benyttet til Svin, idet han regnede med, at Bygningen vilde blive bombet af Englænderne. Det maatte man bøje sig for med det Resultat, at Bygningen ikke blev taget i Brug af Tyskerne. I Dag gør den derimod Nytte som Svinestald, men det er sikkert Danmarks dyreste Svinestald.

De mange Skifter vanskelig-gør Driften

Som bekendt er det Meningen, at de mange Gaarde ved Vandel atter skal sælges, og de tidligere Ejere har Forkebsret. Imidlertid er næsten alle Gaarde blevet meget rampøneret. En Del er lavrigt heit fjernet, mens Resten er bygget om, saaledes at Udhusene er omdannet til Mandskabskabiner og lignende. Af Hensyn til, at Gaardene atter skal drives som almindelige Landbrug, driver man hver af de 80 Gaarde som en Enhed. Det betyder, at man har utallige Stykker Korn af samme Sort spredt ud over det store Omraade. Kartoffel-, Roer- og de øvrige Afgrøder er tilsvarende fordelt, hvilket selvsagt bevirker, at man skal bruge flere Folk. Det vilde være ulige lettere, om man kunde sløjfe Skellene og drive hele Areallet samlet. Det er imidlertid af afgørende Betydning, at Gaardenes individuelle Drift opretholdes, og for de kommende Ejere vil dette betyde, at de næsten paa enhver Tid af Aaret kan overtage et Brug og drive det videre uden en kostbar Omlægning.

Hvornaar Gaardene atter kan overtages af praktiske Landmænd, kan der endnu intet siges om. Dog er de 30 af Gaardene i Flyvepladsens Yderdistrikter frigivet, hvilket vil sige, at de atter kan overtages af de tidligere Ejere. Først skal Gaardene imidlertid

en Landbrugsleder, som imidlertid senere maatte fjernes. Larsen-Bjerre foretog sidste Aar i Maj en Rejse til Vandel, hvor han inspicerede Landbrugsbedriften. Det var et sørgeligt Syn. Man var den Gang i fuld Gang med Saaning, hvilket var meget sent, men det skyldtes Tyskernes Misreglemente. Larsen-Bjerre skrev en Indberetning til Ministeriet, og siden fik man en Nyordning, saa Landbruget blev overdraget Statens Jordlovsudvalg med Inspektør Caspersen som daglig Leder, og fra det værste Svineri har Landbruget siden udviklet sig til et velordnet Landbrug. Kornafgrøder staar i Dag saa fint, at flere tidligere Ejere af Gaardene har udtaalt, at de aldrig selv har avlet saa meget Korn. Man regner i Aar med at faa Balance paa Driftsregnskabet, og man faar det saafremt man naar den Høst, man har regnet med, og det er der ingen Tvivl om, at man gør, fastslaar Larsen-Bjerre, idet der kun er regnet med 10-11 Fold i Udbytte af Kornarealer og 60 Tdr. Kartoffler pr. Td. Land, hvilket er meget lavt regnet. Det maa dog ikke glemmes, at der har været mange andre Udgifter forbundet med Driften af Landbruget. Man har maattet fjerne Maser af Løbegrave, og hele Marker har været belagt med Pigtraad, som man har haft store Bekostninger paa at faa fjernet. Den Slags Udgifter har en almindelig Landmand ikke, og derfor kan der ikke drages en direkte Sammenligning mellem Økonomien hos en privat Landmand og Landbruget paa Flyvepladsen. Imidlertid har det i sig selv stor Betydning, at Arealerne dyrkes og der frembringes store Afgrøder.

Paa Gaard 255 har man godt 30 Køer, som i Dag giver mellem 800 og 900 Pund Mælk daglig. I Tyskertiden havde man ogsaa godt 30 Køer, men da var Udbyttet kun ca. 150 Pd. Mælk om Dagen. De tyske Foderrestre havde regnet ud, at naar man lod være med at faa Kalv i Køerne, gav disse ikke saa meget Mælk, og det betød igen, at Arbejdet blev lettere. Under det nuværende Styre har man nedbragt de daglige Udgifter i Centralgaardens Stalde fra 40 til 25 Kr. Man har selv adskillige Grisesøer og avler selv de Grise, man fæder op til Slagtning.

Landbruget paa Vandel Flyveplads tjener i Dag til megen Ære for dem, der har Ansvar for Bedriften, i første Række Inspektør Caspersen. De mange Gaarde, der nu drives af det

Lindegaard i Vandel.

Luftfoto af Lindegaard set fra nordøst omkring 1950. Den lille hvide bygning til højre er resten af den omtalte nye svinestald til 350.000 kr. Fortsættelsen af den lå i buskadset mod højre, men var allerede brækket ned på dette tidspunkt. Billedet er stillet til rådighed af Inger Schnedler, Vandel.

Karlsmindegaarden.

Efter nogen tid (4-6 måneder) flyttede Kaspersens ud på Karlsmindegaarden på flyvepladsen. Der skulle først gøres i stand, males og tapetseres. Dengang hed den ikke Karlsmindegaarden, men Højvang og havde tysk nr. 85. Karlsminde var noget Karl Kaspersen døbte den.

Som nævnt var Karl Kaspersen inspektør for de 3600 tdr. Id. Landbrugsjord fra den tidligere tyske flyveplads. Som før nævnt han syv

ansatte forvaltere til udførelse af den praktiske landbrugsdrift, som bestyrede hver deres del af arealerne fra hver sin af de tilbageværende gårde rundt på flyvepladsen. Blandt disse kan nævnes forvalter Aage Petersen, som boede på Vestengaard, forvalter Paaske på Duusenborg og tidligere politibetjent Hans Hansen på Rygbjerggaard. På Højgaard var Niels P. Andreasen forvalter på sin egen gård og for nogle af de omkringliggende ejendomme. Forvalter H. Franck sad på gården umiddelbart syd for Karlsmindegaarden, hvor han med sin familie boede i stuehuset. H. Franck kom fra Skivekanten, hvor han også havde været forvalter i landbruget. Han red rundt til hest og inspicerede arbejdet. Han slog sig senere ned som ejendomsmægler i Vandel. Der var også en forvalter ved navn Fr.R. Due.

Der var en fårebesætning på 250 får og dertil en fårehyrde ved navn Gram. Han og fårene holdt til på den såkaldte Fårefarm, som var indrettet i den tidligere tyske brandstation. Forvalter Gram var svoger til Karl Kaspersen, idet han var gift med dennes søster Asta. De boede i stuehuset til den tidligere ejendom Vingely, hvor omtalte brandstation var placeret. Driften af de mange tønder land foregik naturligvis med de tidligere nævnte mange heste. Men ret hurtigt fik man de første traktorer. Kaspersen var inde hos Bøje og Brøchner i Vejle for at købe disse traktorer på statens vegne. De var af typen Fordson Major med jernhjul. Måske skete købet gennem midlerne fra den såkaldte Marshall-hjælp. (forf. bem.).

Til at huse noget af høsten fra de store arealer fik Karl Kaspersen bygget en stor staklade vest for de nye bygninger på Karlsmindegaarden. På siden opførtes halvtag til husning af landbrugsvogne og andet materiel.

Den tyske brandstation, som lå hvor den tidligere landbrugsejendom "Vingely" havde ligget, blev ombygget til fårefarm. Stuehuset lå til højre i billedet.

Her er den i moderniseret udgave. Den blev af Flyvestation Vandel brugt til opbevaring af materiel til brug for udenlandske enheder, som skulle deployeres til Vandel.

Foto år 2003, N.M. Schaiffel-Nielsen.

I efteråret 2009 blev Randbøl Sogns Lokalarkiv og Museumsforening kontaktet af Elsebeth Aremark Pedersen, Odense, som tilbød lokalarkivet viden, materiale og fotos om den tidligere statsungdomslejr, som var beliggende i Frederikshåb i 1940'erne.

Hertil kom, at hun tillige havde erindringer fra sin barndom om besøg på Karlsmindegården på den tidligere flyvestation ved Vandel.

Dette satte en omfattende mailkorrespondance i gang om *Frederikshaab Statsungdomslejr* og om Elsebeth A. Pedersens families tid i Vandel. Som supplement hertil besøgte Elsebeth A. Pedersen

lokalarkivet og området i foråret 2010 for personligt at berette om sin barndom her på egnen.

Det viste sig tillige, at hendes bror Poul Aremark, Albertslund, havde tilsendt lokalarkivet i Vandel en kort fortælling om samme emne i 1995 og nu også kunne bidrage med yderligere oplysninger.

Resultatet blev en artikel om statsungdomslejren på gården Karolinesynde i Frederikshåb, samt efterfølgende bidrag om Karlsmindegården ved Vandel i slutningen af 1940'erne.

De to søskendes skriftlige fortællinger om ungdomslejren ses i en artikel om denne, medens de tilsvarende fortællinger om deres tid i Vandel er knyttet til nærværende gårdshistorie om Karlsmindegården.

Tak til dem begge for initiativ, næsten 70 stk. fotos, fortællinger og venlig imødekommenhed.

På Karlsmindegården skulle der også administreres og føres regnskab. I begyndelsen udførte Karl Kaspersen selv dette, men i 1947 blev Aage M. Andersen ansat som regnskabsfører og konsulent ved landbruget. Han var far til ovennævnte søskendepar.

Han var inden da Karl Kaspersens efterfølger på Frederikshåb Ungdomslejr fra 1/10 1945 til 1/10 1947 da lejren lukkede. Aage Magnus Andersen var født 30/5 1902 i Balslev på Fyn. Han var uddannet landbrugskonsulent ved Dalum Landbrugsskole. Under krigen var han forstander på flere af statens ungdomslejre i landet, herunder Stråsø ved Ulfborg, Pindstup Mosebrug og slutteligt i Frederikshåb, som til sidst blev omdannet til flygtningelejr og til husning af børn under omsorg af "Red Barnet".

I Vandel deltog Aage M. Andersen i arbejdet med afviklingen af den tyske flyveplads sammen med det hertil nedsatte afviklingsudvalg.

I 1948 fungerede han som lærer ved de store klasser på Vandel skole.

Familien boede i det røde hus på Randbølvej, hvorfra Johannes Enevoldsen senere drev

vognmandsforretning. Huset var da lærerbolig. Senere flyttede familien ud på en lille landejendom på Randbølvej, som i dag er Randbølvej nr. 14.

Familien Aremark foran lærerboligen på Randbølvej.

Da Aage M. Andersen, som i øvrigt havde taget efternavnet Aremark efter en lille bygd i Norge, hvor han i nogle år arbejdede med landbrug og tømmerhugning, erfarede at landbrugene på flyvepladsen skulle forpagtes ud, søgte han nyt job.

I den forbindelse modtog han nedenstående anbefaling fra Karl Kaspersen.

Statens landbrug.
Vandel flyveplads.

Konsulent, landbrugskandidat Asge M. Aremark har gennem de sidste ca. 2 aar været beskæftiget i herved virksomhed som medarbejder i landøkonomiske og regnskabs-tekniske spørgsmål.

Aremark har navnlig været beskæftiget med beregninger og planlægningsarbejder vedrørende den fremtidige drift af flyvepladsen samt med omlegning af flyvepladsens regnskabsvæsen og udarbejdelse af regnskabsoversigter og indberetninger til brug for offentlige myndigheder.

Da Aremark har interesse for og godt kendskab til havebrug, faldt det naturligt, at vi overlod ham ledelsen af de haveanlæg og beplantningsarbejder, der i tidens løb er udført indenfor flyvepladsområdet.

Alle de stillede opgaver har været løst paa særdeles tilfredsstillende maade og har vundet almindelig anerkendelse, saavel hos flyvepladsens ledelse som hos medlemmer og embedsmænd fra Statens Jordlovsudvalg, der er flyvepladsens tilsynsferende myndighed.

Vandel flyveplads i februar 1949.

K. Kaspersen.
Inspektør.

Elsebeth A. Pedersen, datter af Harriet og Magnus Aremark fortæller om sin barndom i Vandel:

Elna og Karl Kaspersen, Vandel

Her fotograferet ved mine brøders konfirmation i 1956.

"Kaspersens har jeg kendt siden min fødsel.

Kaspersen drev landbrug i tilknytning til Vandel Flyveplads og har så nok været inspektør for det samlede landbrug i det område efter krigen. Han må have været arbejdsgiver for min far, der fik stilling som regnskabskonsulent, men da stillingen ikke som forventet blev en tjenestemandsstilling, da landbrugene blev bortforpagtede i 1949, valgte far at søge noget andet, men venskabet varede fortsat i mange år. Karl døde i begyndelsen af

1981 og blev begravet i Vejle. På det tidspunkt var de flyttet fra Refsgårdslund i Egtved og til en lejlighed i Havnegade i Vejle.
Det lyder sandsynligt, at Karl har haft noget med Statens Ungdomslejr at gøre før 1946. Lejren har også sandsynligt huset flygtninge efter krigen, men det har været før, mine forældre kom dertil, så jeg ved desværre ikke noget om det.
Da jeg ved min fødsel i 1947 lærte dem at kende, boede de på Karlsminde i udkanten af Vandel og tæt på flyvepladsen. Man skulle ned forbi stationen og til venstre, hvor der gik en lang grusvej ud mod flyvepladsen ned til ejendommen. (I dag står der vist en stor jernlåde, hvor vejen begynder)
Her drev de som sagt landbrug og havde køer i stalden – ikke så mange efter nutidens forhold, men de havde en fodermester og også en pige i huset. Jeg husker mange ferier, hvor jeg kom med på mejeriet i Vejle med mælkeunger – 6-8 stykker bag i Karls "varebil" - tidligt om morgenen. Mælketuren var et fast punkt i ferien, som jeg ofte tilbragte sammen med Elnas niece, Bodil, der er født dagen før mig, og som jeg kom fint ud af det med. Karl fik smør og kold mælk med hjem fra mejeriet og købte rundstykker på hjemvejen til morgenkaffen.
Elna var en fortrinlig rollemodel for mig, der dengang ikke vidste, at jeg også engang skulle blive landhusmor. Middagsmaden var på bordet præcis kl. 12. Efter en halv times middagshvil (kun mændene!) var kaffen klar med hjemmebagt, før de rykkede ud i marken igen. Elna havde høns, ænder og kalkuner foruden køkkenhave, så vi hjalp med at pudse æg, bælge ærter, plukke bær, rive havegange og alle de ting, som hører med til det job. Det var lærerige og hyggelige ferier."
<i>Elsebeths bror Poul Aremark skriver tilsvarende om familiens tid i Vandel i et brev til Elsebeth:</i>
<i>Brev fra min bror:</i>

<i>Poul Aremark 31/3 2010</i>
<i>Skærager 37</i>
<i>2620 Albertslund</i>
"Hej Elsebeth!
Det er sjovt at følge med i dit detektivarbejde, specielt omkring Frederikshåb men også omkring Vandel som helhed. Desværre husker jeg ikke så meget fra nogen af stederne, men nu får du det meste i en stor pærevælling, så tag det, du evt. kan bruge og glem resten.Vandel:
Vi flyttede til Vandel fordi de der lejre blev nedlagt efterhånden som flygtningene blev sendt hjem, hvilket jo så betød, at far ikke kunne flyttes mere (under det koncept) da der ikke var flere steder at flytte ham hen. Kaspersen var sat til at drive flyvepladsen som landbrug og vist nok også se efter de efterladenskaber, tyskerne forlod, mest fordi de stadig kunne være farlige. Selv om vi ikke måtte, sneg vi os alligevel derud og "bjergede" bl.a stanniol-strimler, som oprindeligt var beregnet til at forvirre radar med, men vi kom også i ny og næ til at tage metalstumper med hjem, som vi siden solgte til jernhandleren, der sikkert udmærket vidste, hvor de stammede fra. Han sagde ikke noget (måske fordi han snød os...???) Tingene blev aldrig vejet men afregnet efter princippet: Du kan få.....
Skolen i Vandel havde tyskerne lukket, hvorfor undervisning var sket på bedste beskab. En kreds af borgere bestemte sig for igen at have en skole, men kommune og stat havde ingen hast = ingen penge. Alligevel fik man noget op at stå med velvilje fra mange sider men manglede en førstelærer.
Far fik jobbet som et bi-job, der efterhånden blev til et fuldtidsjob (fra 1/1-48 til 1/8-48 – EP) mens han stadig arbejdede for flyvepladsen. Først nogle år senere, hvor kommunen havde overskud til at interessere sig for sagen, blev skolevæsenet bedre organiseret.
Vi tre drenge elskede at komme med far på skolen, hvor vi blev placeret mellem Helen og

barberens Bente, udstyret med papir og farveblyanter og så ellers "gik i skole"!

Der var den lille skole med 2 klasser med i alt 4 årgange, da far var der – det svarer til 5.-6. klasse, begge årgange i samme klasse. Den lille skole havde 1-2 meget gamle lærerinder (måske pensionister?)

Noget andet, jeg husker om Vandel:

Da vi kom der, lå flyvepladsen som tyskerne havde forladt den, hvilket vil sige at alt flød! Deres indkvarteringer, der ofte var bondegårde, hvor ejerne var smidt på porten, lignede lossepladser, og hele arealet flød med sprængte flyvemaskiner og materiel af enhver art, også ammunition af alle typer, hvilket var årsagen til, at man kun måtte færdes der under kontrol. Der lå jo en halv snes soldater i kasernen midt i byen under ledelse af ritmester von Zailau, der havde været på De Vestindiske Øer som ung. Deres opgave der ved jeg ikke præcist, men det var i forbindelse med flyvepladsen, så mon ikke de skulle rydde op på en eller anden måde?

Jeg mener, der er lægehus i kasernen i dag, men dengang var det en statelig bygning med store kæder spændt ud mellem store tomme granathylstre som afgrænsning og en flagstang midt på pladsen foran, hvor der et par gange dagligt var parade – jeg vil tro i forbindelse med flagets op- og nedhejsning.

I hverdagen så vi ikke meget til dem, men et par gange om året inviterede ritmesteren på klapjagt på flyvestationen. Her kunne vi drenge tjene en hel krone og en sodavand ved at være klapper en hel dag, og det bedste var næsten, at vi blev kørt frem og tilbage i en militær lastbil med "den lille soldat" som chauffør. Han var vel omkring halvanden meter høj – derfor øgenavnet. Ellers kendte vi ikke meget til livet i og omkring kasernen.

Der skete ikke så meget i Vandel i disse år, så når der endelig var noget, var der fulde huse. Bl.a kom Jørgen Bitch og viste smalfilm (på kroen) med tilhørende personligt foredrag. Det var nogle

drabelige film med nøgne afrikanere, der gjorde de mærkeligste ting. Hans foredrag har afgjort heller ikke været 100% korrekt, men meget dramatiske, og han kunne trække fulde huse i kroens sal 3-4gange, inden han tog videre til Grindsted eller Randbøl.

Spredte erindringer fra Vandel omkring 1948

Kaspersen og hans søn IB havde megen fornøjelse af at fortælle os børn, at der var spøgelser i de forladte bygninger på flyvepladsen, så når vi alligevel vovede os derud, var vi rystende nervøse for at møde "tyske" spøgelser. Jeg husker engang, vi var med Ib derude. Vi havde traktor og vogn med og havde et helt legalt ærinde i forbindelse med landbruget.

Vi drenge sad på vognen og var groft sagt ved at sk.... I bukserne, mens Ib var væk et øjeblik. Det blev jo ikke bedre af, at han, inden han gik, havde fortalt en gevaldig røverhistorie om spøgelseset på netop dette sted.

Tyskerne havde bygget en flere kilometer lang sidebane fra Vandel station ud til et sted, hvor der var nogle store lagerhaller af bølgeblek i forbindelse med en gård, de kaldte nr. 82. – De havde nummereret alle bygninger på flyvepladsen.

Vi drenge havde fundet en gammel trolje (trolley?) og stagede os ad sidesporet og tilbage igen men som oftest ikke meget længere ud end til de tre små huse, der lå et stykke ude ad vejen til Randbøl. Her drejede sporet ind på pladsen meget tæt forbi bølgeblekhallerne ved nr. 82 og videre ind over pladsen, uden at vi nogensinde fandt ud af hvor langt, for det turde vi ikke. Gik det meget højt, kunne vi med stor skræk køre ud til nr. 82, men så heller ikke længere.

På et tidspunkt var der mund-og klovtsyge i omegnen. Det var tæt på, for bl.a." Anders fem-øre"s køer måtte slås ned.

(EP: "Anders femøre", nabo til Arvid, boede lige over for Anna og Sofus, hvor vi kunne kigge lige ind i stalden. Mødding ud til vejen. Han havde en lille søn på et par år, som selvfølgelig blev kaldt "

Lille to-øre")
Arvid var meget bekymret men havde hørt noget om, at hvidløg var godt til at holde sygen på afstand, så alle hans dyr blev holdt inde og stalden behængt med hvidløg, så stanken var næsten ulidelig, men det virkede åbenbart, for han slap.
En sommer var vi med Sofus ude at grave tørv. Vores job var, at når tørvene var gravet, blev de lagt på nogle sammentømrede brædder, der kunne spændes en hest for, hvorefter vi trak det hele ind på en græsmark. Her blev de vippe af til tørring, inden de senere blev stablet.
Branddammen i nærheden af Ebbesens gård var en andet godt sted. Som oftest var den totalt udtørret, og vi unger fandt ud af, at vi kunne komme ned i den og op igen, bare vi havde gummisåler og lidt fart på. Vi fandt også ud af at cykle på siderne, bare det gik stærkt nok og der ikke lå sand, for så væltede vi, hvilket naturligvis skete uden vi dog kom til skade.
Der var altid "krig" mellem drengene. Hvorfor eller hvordan territorierne var fordelt, husker jeg ikke. Det var heller ikke sådan, at vi tævede hinanden, men vi havde slangebøsser, hvor vi skød med alt efter hinanden. Dog var man "fredet" når man var ude i officielt ærinde, f.eks. sendt i Brugsen for at handle eller lign. Der var dog en tendens til, at drengene fra Ebbesens gård gik lidt videre og ikke respekterede "hellerne" men kunne blive temmelig grove og voldelige."
<i>Bem.: Ovennævnte bygning nr. 82 er forkert. Sporet gik rettelig forbi bygning nr. 80. (Forf. bem.)</i>
Nogle år senere, omkring 1950, kom der besked fra Statens Jordlovsudvalg i Viborg om at ejendommene på flyvepladsen i Vandel nu skulle deles op og forpagtes ud. Karl Kaspersen forpagtede herefter Karlsmindegaarden.
Der blev, som følge heraf, afholdt auktion på Rygbjerggaard over de overskydende

landbrugsmaskiner, heste og kreaturer. Heriblandt maskiner, som var afhentet på nogle af de beslaglagte ejendomme og som ejerne, af en eller anden grund, ikke havde fået med sig derfra.
Udbyttet tilfaldt staten.
På Karlmindegaarden var der derefter omkring 35 malkekøer af jerseyrace med opdræt. De blev passet af en fast fodermester ved navn Arnold Barowski. Han boede på gården lige syd for Vandel, hvor Adolf Gyde L. Larsen boede før krigen (tysk nr. 3). Han havde en fast afløser. Det var Viktor Kempel. Han boede med sin familie i den lille ejendom, der ved besættelsen var ejet af Marius Uth, og som ligger 4-500 meter øst for Karlsmindegaarden.
I hønsehuset lige syd for gården opdrættedes kalkuner. Flere har fortalt, at de lavede et frygteligt spektakel.
Til hjælp for markdriften var der fire spand heste af racen jysk eller belgier og fire faste karle.
Blandt disse nævnes Hans Jacobsen, Vandel som senere blev kasernearbejder på flyvestationen og Aksel Andersen Vandel. Aksel Andersen og fru Ella boede på en lille ejendom sydvest for Vandel neden for bakken. Jens Pedersens, tysk nr. 4. Den blev revet ned i 1973.
Hestene blev ret hurtigt suppleret med "den lille grå" Ferguson. Den havde gummihjul i modsætning til de førnævnte Fordson.
Normalt høstedes med selvbinder, men der blev også anskaffet en bugseret mejetærsker.
Der var også lidt løs medhjælp eksempelvis i høst og her deltog politibetjent Emil Sørensen fra Bredsten med og til stor fornøjelse.
Ib Kaspersen fortæller videre, at han først gik i skole i Frederikshåb hos lærer Jensen.
Da de flyttede til Vandel gik han først i "den lille skole" hos Frk. Nielsen og senere i "den store", som lå mellem Klodsmagerens hus og Ebbesens gård, hos bl.a. lærer Thomas Thomsen.
Men allerførst i Vandel gik han i skole på gården Vestervang, en kilometer vest for Vandel, hvor der

var indrettet skolestue i den østre ende af stuehuset på grund af krigen. Han og søsteren Inge gik i skole der blandt andre sammen med Tage Rasmussen og hans søster Nina

Vandel "store" skole omkring 1948.

De tre fotos fra Vandel er stillet til rådighed af Elsebeth A. Pedersen.

3. Klasse på Vandel "store" skole 1948.

Lille dreng i ternet tøj forrest er Poul Aremark mellem barberens Bente og Helen Teglgård. Bag Poul hans bror Bent. Drengen over Helen kan ligne hendes storebror Jørn. Drengen til højre er muligvis Svend "Krillertå", ved siden af ham Ib Kaspersen. Foran i ternet tøj Vagn Aremark ved siden af Ruth yderst til højre.

Da skolekammeraterne blev lidt ældre gik de til bal på Vandel Kro. Det blev til tider arrangeret af Vandel Idrætsforening. Her sad Tage Rasmussen i bestyrelsen. Der manglede altid piger når der var bal.

En aften hvor der var bal, kom der et par piger cyklende forbi, heriblandt en Ingrid, som tjente på Skærhølgård i Randbøl hos Margit og Sv. Aage Nielsen fra november 1956.

Tage råbte dem an og fik dem indenfor til bal. Således mødte Ib Kaspersen sin Ingrid og siden giftede de sig.

For at slutte ringen, blev Ib Kaspersen soldat i Flyvevåbnet på Flyvestation Vandel, hvor han

med rette kunne føle sig hjemme. Der var kun 6-7 soldater på flyvestationen, mens han gjorde tjeneste der i 1958-59.

Ingrid og Ib Kaspersen foran stuehuset på Karlsmindegaarden sommeren 2010.

Ingrid og Ib Kaspersen ved deres sølvbryllup på Mallehøje i 1986.

Foto Ib Kaspersen

Bemærk sidesporet til højre på jernbanen. Det førte ud til den tyskbyggede hangar i Hofmansfeldt.

Som tidligere nævnt var Viktor Kempel fast afløser for fodermesteren. Hans søn, Henning Kempel, Vandel fortæller om tiden på flyvepladsen.

Familien, Viktor, hans hustru Else Margrethe, født Franck, og deres tre sønner Henning, Jørgen og Erling, boede som nævnt på den lille ejendom (tysk nr. 82), som ligger 4-500 meter øst for Karlsmindegaarden.

De flyttede ind 1/10 1946, da faderen blev ansat hos Kaspersen som fast landbrugsmedhjælper og fodermesterafløser. Det var samtidigt med, at Karl Kaspersen overtog landbrugsdriften i området.

Lønnen var 100 kr. om ugen, korn til 25 høns, 2½ liter mælk dagligt, som skulle hentes på Karlsmindegaarden (det var børnenes opgave).

Derudover havde familien fri bolig på nævnte ejendom.

Hennings mor skulle også hjælpe på gården i spidsbelastningsperioder, såsom med roehakning, høbjærgning og i høst.

Else Margrethes forældre var forvalter H. Franck og Agnes Elly Franck, som boede på en anden gård tæt ved Karlsmindegaarden.

Efter et par år indrettedes her hovedkvarter for den nye danske flyvestation med kontorer m.v. i de tidligere udbygninger til denne gård. Her

arbejdede Else Margrethe som rengøringsdame og skulle tillige bære brændsel ind og tænde op i kakkelovnene på disse kontorer. Børnene hjalp med at bære brænde ind hver morgen. Kommandanten på flyvepladsen, navnkundige Ritmester C.F.T. von Zeilau residerede på det gamle alderdomshjem i Vandel, nu kaldet Kommandantskabet. Henning fortæller videre, at der tærskedes korn på Karlsmindegaarden, men at der også var en staklade og lade på den gård, hvor fodermester Barowski boede. Her blev der også tærsket korn. Aksel Andersen har fortalt Henning, at fordi det var jerseykøer de havde på gården, kunne mælken afsættes til en højere pris til et mejeri i Vejle frem for til det lokale andelsmejeri i Randbøl. Normalt kørte Kaspersen selv mælken til Vejle i lastbil, men fra tid til anden kørte Aksel Andersen i stedet, fordi han havde kørekort, hvilket ikke var så almindeligt på den tid. Næsten alle biler havde været ude af drift under krigen. Aksel Andersen har også fortalt, at ganske vist blev der holdt skole på gården Vestervang, men inden da var man begyndt med dette på Vandelgaard. Aksel var hos Kaspersen i tiden 1954-57. Da Henning nåede skolealderen, gik han og hans broder Jørgen først i "den lille skole" i Vandel hos frk. Nielsen. Senere gik de i den nybyggede centralskole i Vandel. Familien Kempel boede ejendommen i 11 år indtil 1957-58, hvor den flyttede til Vandel. Henning kom i lære som tømrer i 1959 og tilfældet ville, at han kom til at hjælpe med at renovere Refsgaardslund, da Kaspersens flyttede derud i 1961. Tak til Henning Kempel for dette bidrag.

Henning Kempel har ligeledes fremskaffet nedenstående to anbefalinger, som hans far Victor Kempel fik af både forvalter Fr.R. Due og forvalter H. Franck ved Statens Landbrug ved Vandel, fordi landbruget stod for at skulle

bortforpagtes.

Fr. R. Due
Elev. 18, Vandel

Anbefaling.

Victor Kempel, der har været her ved Statens Landbrug i Vandel i 2. 1947, til Landbruget her blev bortforpagtet i 1947, som gift mand, kan jeg give det Tilbud, at han i alle henseender var meget dygtig, iakttagende og kække til sit Arbejde. Derfor kommer at han kan give Landbruget til Brug af de forskellige Landbrugs huse og Gæstgæst.

Victor Kempel var en god Mand i Statens Landbrug, for Gæstgæstene på denne Tid og i 1947, som de havde det, og de havde det godt i Statens Landbrug til min fader Tilfælde.

Da Victor Kempel tilfælde kan en dygtig og kække fader kan jeg give dem min bedste Tilfælde, og kan jeg anbefale dem til en selvstændig Tilfælde ved Landbruget.

Vandel, den 15. Oktober 1947. Fr. R. Due.
Forvalter

Vandel d. 14. 1947.

Victor Kempel har været her et Aar og jeg giver ham gerne følgende Tilbud.

Victor Kempel er en dygtig Arbejder, kække og meget omhyggelig med sit Arbejde, han har god Forståelse af, og meget Interesse for alle Landbrugsarbejder, og han har altid været god ved Dyrene. Hans personlige Eftersyn er godt, og han har altid stået sig godt med sine Arbejdere, og forstår at drøkke dem med, saa der altid bliver lidt mere godt. Han er en god Mand. Hans er absolut kække Mand, og det er meget godt i sit daglige Arbejde og privat ved sin Bolig og Hare, og hans Hustru er meget pædagog og holder Hjemmet og Børnene i absolut god Eftersyn.

Jeg giver med Glæde dem min bedste Tilfælde til en selvstændig Tilfælde ved Landbruget, og det er min Tænk, at de altid vil stå for et godt Tilfælde Arbejde på deres Hænder.

Statens Landbrug i Vandel.
Forvalter H. Franck

Forpagtningerne på flyvepladsen gik over fem år ad gangen. Da forpagtningen af Karlsmindegaarden skulle fornyes i 1959, kunne der ikke opnås enighed om vilkårene mellem Karl Kaspersen og staten, så aftalen blev ikke fornyet. Karl Kaspersen og familie flyttede ud på Egtvedkanten, hvor de købte gården Refsgaardslund. Karl Kaspersen døde 1/1 1982.

Karl Kaspersen og Elna på Karls 60 års fødselsdag i 1965.

Foto Ib Kaspersen

1960-61

Hovedkvarter.

I forbindelse med Karls Kaspersens afrejse, blev den jord han havde drevet lagt ind under Rygbjerggaard, som i 1959 blev forpagtet ud til Gunner Olsen. Flyvestation Vandel, som var en såkaldt deployeringsbase for Flyvestation Skrydstrup, skulle til at ligne en flyvestation. Daværende kaptajnløjtnant K.E. Simonsen var kommet til som flyvestationschef, og der besluttedes at oprette hovedkvarter på Karlsmindegaarden. Først blev stuehuset ændret en smule og indrettet med kontor og bolig for stationschefen. Herefter begyndte en hel række af omforandringer på

gården, efterhånden som man fandt ud af hvad de mange bygninger kunne bruges til. Gennem årene tilgik der mere personel til flyvestationen med flere opgaver og behov, som løbende afførte nye omforandringer på gården. En proces som faktisk ikke så sin ende før engang i 1980'erne. I flæng skal nævnes, hvad gården gennem tidens løb er blevet anvendt til, ud over at være flyvestationens hovedkvarter.

I den oprindelige hestestald blev der skiftende kontorer. I den oprindelige ko- og svinestald har der næsten i hele perioden været briefingrum og undervisningslokaler.

I den nye kostald var der i mange år indkvarteringsområde for såvel flyvestationens egne folk, som for personel udefra. I mange år skete det med sengene stående i kobåsene, hvor grebning o.s.v. var intakt. Senere blev her møbel- og linnedepot. Dette blev bestyret fra den modsatte længe, værkstedlængen, hvor Stationsforvaltningen holdt til, foruden at der var indrettet toiletter og vaskerum.

I laden opbevaredes materiel, foruden at der var våbenkammer og varemodtagelse.

Stakladen brugtes til køretøjer og materiel, såsom slå- og fejmaskiner, traktorer og vogne, mest til anvendelse for Stationsforvaltningen.

Listningen er ikke fuldstændig.

Karlsmindegaarden som Flyvestation Vandel's hovedkvarter set fra syd i 2003.

Foto N.M. Schaiffel-Nielsen

Den oprindelige gård set fra nordøst. Stuehuset til højre, hestestalden i midten og ko- og svinestald til venstre.

Foto: N.M. Schaiffel-Nielsen, 2003.

De nye spejlvendte bygninger til Karlsmindegaarden fra 1944. Kostald til venstre, laden i midten og værkstedsbygningen til højre. År 2003.

Foto: N.M. Schaiffel-Nielsen.

Karlsmindegaarden set fra nordøst. I midten laden og til højre den af Karl Kaspersen opførte staklade til højre.

Foto: N.M. Schaiffel-Nielsen, 2003.

Stakladen som Karl Kaspersen lod opføre, set fra sydvest. Foto år 2010.

Elsebeth A. Pedersen foran indkørslen til Karlsmindegården, som hun jævnligt besøgte i Karl Kaspersens tid i perioden 1945-51. Foto år 2010.

Kilder og henvisninger.

- Randbøl Sogns Lokalarkiv og Museumsforening
- Randbøl Sogn gennem tiderne, 1983
- Ib Kaspersen, Bredal
- Henning Kempel, Vandel
- Elsebeth Aremark Pedersen, Odense
- Poul Aremark, Albertslund
- Major P.E. Christensen
- N.M. Schaiffel-Nielsen, "De tog vore hjem" m.v.
- Kristian Iversen, Vandel
- Inger Schnedler, Vandel
- Tage Antonsen, Vandel
- Avisen Demokraten 1946
- Avisen Vejle Amts Folkeblad 1946
- Folketællinger af 1855, 1901, 1906, 1911, 1930

- *Randbøl Sogns Kirkebog 1891, 1924*

- *Flyvertaktisk Kommando*

- *Landsarkivet for Nørrejylland*